

ROUD DEN WERD

een-leer-en-leesblad-voor-alle-lieden

Het blad verschijnt alle Zaterdage. De uitgever woont in de Mariastraat, 2, te Brugge. Prijs, op Voorhand te betalen: Voor Belgenland 5 frank; Voor buitenlanden den postprijs erbij. Men kan inschrijven bij al de Postmeesters 's lands.

Wijftienste Jaar.
N° 31

Zevenste Zondag na Cinven.
4 Juli 1880.

DE HISTORIE VAN HET KAPELLEKEN VAN HET H. SACRAMENT TE OOSTENDE.

Oorsprong van den naam KAPELLESTRAAT.

EERSTE HOOFDSTUK.

Hoe dat er eene leelijke heiligschenderij en kerkdiefte gedaan werd in 1649, en hoe dat men de dieven opzoekt.

USSCHEN den 3 en 4 November 1649¹, 's nachts, werd er in de prochiele kerke van Oostende eene schromelijke heiligschenderij bedreven.

Als de eerw. Heer Schellaver, onderpastor², in de vroegen morgen binnen de kerke kwam, vond hij het tabernakel van den hoogen altaar met geweld opengebroken en de heilige vaten gestolen.

Aanzienlijk was de diefte en groot de heiligschenderij.

De dieven hadden:

- 1° de remonstrancie genomen met de groote H. Hostie daarin,
- 2° eene vergulde ciborie die rond de 50 H. Hostiën bevatte;
- 3° eene zilvere ciborie, waar dat er waarschijnlijk geene H. Hostiën in waren;
- 4° twee zilveren kaskens voor de H. Olie;
- 5° een kasken met drij mindere kaskens erin voor het H. Chrisma;
- 6° twee zilveren dozeken « daar men gaat in 't secret »;
- 7° een zilveren zonneken « daarinne placht te staan het H. Sacrament »;
- 8° een zilveren verguld kruisken « dat placht te staan op de remonstrance ».

Die misdaad wierd denzelfden dag aan de wet van Oostende door den eerw. Heer onderpastor aangeklaagd. Van stonden aan, wierden de poorten van de stad gesloten, de verdachte huizen doorsnuffeld, en verschillende leden van den Raad naar omliggende steden gezonden om de dieven te ontdekken³. Zoo reisden de schepenen Dionysius Faulconnier en Antonius Blancaert naar Nieupoort; meester Benedictus Buldeel, schepene en Thomas Daelman, greffier, naar Brugge en Sluis.

Die voorzorgen waren voor de wakkere wetheeren nog niet genoeg. 's Anderdaags vergaderden zij wederom, stellen « ghecommitteerden van de wet » aan ieder poorte, waakten zelve, gebruikten geheel dien dag om de dieven te zoeken⁴.

Ondertusschen had er natuurlijk veel van die diefte in de stad gesproken geweest, en gelijk het gaat in zulke gevallen, de eene had het op *dien* landbouwer gezien, de andere op *dien* bedelaar: zoo gebeurde het dat zekere dienstmeid van Lenaart Mazijn achterdenken kreeg op zekeren landlooper en dat aan de wet kenbaar miek. Daarop wordt er beslist dat al de bedelaars die men den 4 en 5 November in 't gevang gesteken had, voor de vierschare op 't schepenhuis zouden verschijnen en er onderzocht worden, en dat men ze nadien allen uit de stad zou leiden met verbod er nog den voet te zetten⁵.

Hoe dat het onderzoek ten einde liep, en of de dienstmeid den landlooper dien zij verdacht, herkende, weet men niet, toch de dieven wierden niet ontdekt. Die mislukte pogingen

lei de werkzaamheid der Wetheeren niet stil; den 7 November namen zij het besluit van de poorten der stad met schepenen en notabelen te bezetten ten einde de voorbijgaande lieden gade te slaan en te « vernemen de diefte gheschiedt in de Kercke tusschen den 3^{en} en de 4^{en} deser ⁶ ».

Zij hadden ook den stadsroeper Jacques Verlynde rond de straten gezonden, om 't volk van Oostende met de heiligschenderij bekend te maken en ze aan te wakkeren om den dief op te zoeken ⁷.

Al die kleine bijzonderheden zullen misschien hier en daar eenen lezer verdrieten; toch dat hij het ons niet ten kwade duide; iedere bijzonderheid, die onder het zoeken, ons in handen viel, hebben wij met blijdschap en vreugde begroet, omdat wij klaarder en klaarder zagen dat onze vaderen, die dikwijls zoo vernederd en klein geacht worden, zoo wijzelijk te werke gingen en zekerlijk in zake van *policie* veel hedendaagsche grootsprekers verre te boven gaan.....

Nu, ging men de dieven vinden? Ging men gelukken? Men zocht en men herzocht en ja, den 10 Novembre 1649 zeiden de wetheeren zeker, dat ze op hope mochten leven en dat de H. Vaten gingen uitkomen. Waarom?

Dien dag verscheen in de vergadering van den raad, het zoontje van Jaques Leclunel: de jongen had het zilveren lepelken van de H. Olie gevonden, een stuk van de kerkdiefte; hij had het gevonden zoo 't hij voor de wet bracht « plat up t'een eynde ende rondt up het ander eynde ».

Waar het hij gevonden had, weten wij niet, maar iets weten wij, 't is dat de wet daarop aan den Sluismeester Boudewijn Slamme gebiedt « te doen visiteeren al de poelen en wateren ⁸ ».

De geestelijke overheid van 't Bisdom van Brugge⁹ was met de gepleegde misdaad bekend, en om bij de wijzemaatregelen door de wet genomen ook geestelijke middelen te voegen, schreef het vicariaat van Brugge aan 't magistraat van Ostende brieven « in date vanden 17 deser maent » te kennen gevende dat sy geordonneert hadden » te doen celebreeren inde prochiekercke alhier » eene solemnele misse *de Venerabili* ende te » doen processie generael, ten fyne Godt believe » te ontdekken de kerckrooverye alhier geschiet ».

Dat vonden de Burgemeester, de Schepenen en de Raadsleden van Oostende goed; 't en waren trouwens geen geuzen en ze wisten dat God de verholenste en de geheimste zaken kent en ze kan uitbrengen als Hij wil; en daarom beslooten zij de solemnele misse ter eere van het

H. Sacrament te doen zingen en de processie te gaan met al de dekens van de ambachten erbij « ende andere gelyck men gewoon is te doen op S' Pietersfeestdagh » ¹⁰.

Ondertuschen en is er geen draadje dat ze niet vastnemen om uit den doolhof te geraken en toch eindelijk de dieven te ontdekken.

Ziethier, onder andere, wat er gebeurde.

De heer Willem Cousijn, burgemeester, deed den 26 November 1749 zekeren landsman van Ghistel, Jan Claeysen genoemd, in den raad ontbieden; die man vertelde dat hij eenige dagen geleden, te Ghistel was op eene bruiloft en dat er daar ook zekere vrouwe, van Middelburg in Holland, tegenwoordig was, (de zuster van Cornelis Hendricx, ook landsman te Ghistel), en dat die vrouwe onder andere zei: « *Men lacht hier met desen man gelyck de Geuzen tot Middelburgh doen met de kerkgoederen die aldaer vercocht sijn geweest en in Vlaanderen gestolen waeren.* » Daarop had Jan Claeysen, zoo hij zei, gevraagd of het misschien de gestolen kerkgoederen van Oostende waren en of het verkochte goed zilverwerk was. De vrouwe had geantwoord dat zij dat niet wist.

't Was al dat Jan Claeysen kon zeggen; maar de raad, die geene gelegenheid liet voorbijgaan om op het spoor van de misdadigers te komen, zond heer en meester Benedictus Bulteel naar Ghistel om de gemelde vrouwe te onderhooren en te vragen van wien zij dat nieuws vernomen had, waneer die kerkgoederen verkocht waren, enz. en de vrouwe te ontbieden naar Oostende mits betaling van hare dagure ¹¹.

't Is al dat wij van die gebeurtenis weten; en, naar alle waarschijnlijkheid, zal meester Bulteel gevonden hebben dat de hond, gelijk men zegt, daar niet gebonden lag.

1. BOWENS in zijne *Nauwkeurige Beschrijvinge* van Oostende zegt: « op den 4 November 1650. » — De man is mis.

2. De geestelijkheid van Oostende bestond te dien tijde uit: M. Georges Geraldin, pastor; M. Valentin Schellaver en Judocus Blomme, onderpastors.

3. Resolutieboek der stad Oostende, 4 November 1649. — Vergelijk de stadsrekening van 1 September 1649 tot 31 Ougst 1650.

4. Resolutieboek, 5 November 1649 «.... ten welcken effecte hebben burchmeesters ende schepenen den gheheelen dach successivelyck daerinne ghevacheert. »

5. *Resolutieboek*, 6 November 1649. De bedelaars waren ten getalle van 6. Aan de schippers van het marktschip op Brugge wierd verbod gedaan bedelaars in de stad te brengen, op boete van 50 schellingen voor iederen bedelaar dien zij zouden binnenbrengen.

6. Resolutieboek 7 nov. 1649 en Stadsrekening van 1 Sept. 1649 tot 31 Oegst 1750. Om de stadspoorten te bewaken » ten tijde dat het heyligh Sacrament dat gestolen was noch nyet gevonden oft uuytgecommen was » betaalde de stad onder andere aan » d'heer Jan de Vleeschauwer, Pieter Zoetaert, Philips Brans en Jaques Vander Straeten » 105 pond parisis. — Joos Petijt » officier der stede » wierd insgelijks voor zijne » debvoiren » beloond.

7. Stadsrekening, ibidem.

8. Resolutieboek, 10 novembre 1649.

9. Het bisdom van Brugge stond open sedert den 24 September 1649 door de dood van Z. Hoogw. Nicolaus de Haudion. Zijne Hoogw. Carolus Van den Bosch die hem opvolgde wierd slechts den 23 Juli 1651 gewijd.

10. Resolutieboek, 19 November 1649.

11. Resolutieboek, 26 November 1649. — Vergelijk de stadsrekening van 1 Sept. 1649 tot 31 Oegst 1650.

Vervolgt.

BARMAPHAS DE JODE,

BINST HET BELEG VAN JERUSALEM.

Vervolg van bladz. 238.

VII

In de kamer van Jonathas.

De stad van Jerusalem was in tweeën gesneden door eene diepe valleie of liever door eenen gracht van veertig voeten diepe en twee honderd vijftig voeten wijd. — Al den Zuiden ligt de berg Sion, de hooge stad of stad van David, en al den Noorden de leege stad of dochter van Sion.

Die twee deelen waren vereenigd door de brugge van Sion, die omtrent rechte voor het huis van David, over den gracht of de valleie lag. Het huis van Jonathas stond al den Noordkant van den gracht, en geheel er tegen, niet verre van de Vischpoorte of Handelpoorte, van waar er eene groote strate naar Joppé en de zee, den Noord-Westen in liep, en eene andere strate naar Goza en naar Egypten, den Zuid-Westen in

Men ging binnen het huis van Jonathas door eene leege dobbele deure en men kwam op eene soorte van leugen, van waar men al elken kant, door eene gordijne, in eene kamer kon. In de kamer die links ligt van den leugen, als men binnen gaat, staat er, langs den muur, een steeger, die naar boven leidt. Boven zijn er ook twee kamers, die afgescheiden zijn met planken. Om van de eene in de andere te gaan, moet men eene gordijne wegschuiven of opheffen. Op de bovenkamer waar de steeger naartoe leidde, stond er

een ander steeger, waar langs men, door eene soorte van valdeure, op het dak uitkwam. Dat dak was plat en ronduit met eenen muur voorzien van halve mannehoogte ¹. Van in de andere kamer — waar de wacht onze arme lieden gesteken had, kon men noch op het dak klimmen noch aan eene buitendeure geraken, 't en zij al de gordijne die tusschen de twee bovenkamers hong. En de wakers zaten met hunne rugge tegen die gordijne — maar in de zelfde kamer niet als Anna, Esther en Jonathas. Van zoo dat de roovers weg waren, hadden er twee van de wakers overal gaan zoeken achter eten, en gaan zien of er geen middel was van te vluchten. Zij en hadden geen eten gevonden, en zij mochten gerust zijn: de gevangenen en konnen niet uit.

« Maats, » zei er een, « wie weet of wij morgen nog leven?...

» Wij moeten ons haasten, en achter ons mag de wereld vergaan. En de brave bende die op zoek is heeft Barinaphas medegenomen en die vier kruiken wijn daar laten liggen. Onze baas Samuël en zal dat toch niet uitdrinken. 't Is juiste voor elk één, en 't komt wel te passe. Want, om de waarheid te zeggen, 'k ben 't ik moê van al dat moorden en branden, en als ik niet eene goede teuge gedaan heb, 'k en kan die arme dutsen van menschen niet meer hooren schreeuwen en kermen, en 'k en kan albij geen bloed meer zien. »

« Ja, wat zal men nog al hooren? » antwoordde een. « Als wij dood zijn, 't is al dood en gelijk de wijze man zegt: « na de dood en keert men niet weder, de zegels liggen en men blijft. »

« Gij zijt toch zoo lichtzinnig, » zei er daar op een, die al een oude man was. « Ik voor mij, als ik daarvan hoore spreken, 't komt mij altijd iets te binnen... »

« Ja maar, vader gij en moet al weder niet uitkomen met uwe oude gevaarten, drinkt liever, » en hij pakte zijn mes en sneed de koorde los, die boven zijne kruike een vellen deksel vast hield, « geeft hier 'k zal u helpen, » en hij deed het zelfde met den ouden man zijne kruike

Toen zij wat gedronken hadden:

« Wel, vader Abraham, doet uwen pak nu los, en laat zien wat er u altijd te binnen komt. »

1. Ik verneme dat er een geestigaard danig vele leute gehad heeft met Anna en Esther en Jonathas te zien op 't dak zitten. Hij zou zelve — prenant un air grave — gezeid hebben: *Ça ne convient pas*, 't gene zeker wil zeggen dat hij daarin verergerd geweest heeft.

Hoort, vriend, eenen raad: als u dat verergerd, ik herroepe mijn woord en 'k verzoek u van te lezen dat zij door de glazen ruiten van de zoldervenster zedig zaten te kijken.